

11. IKASGAIA

BANKUTAKO KONTRATUAK (II)

Laburpena

1. BANKUKO TRANSFERENTZIA
2. BANKUKO TXARTELAK
3. DOKUMENTUZKO KREDITUA
4. BESTE ZENBAIT ERAGIKETA BANKARIO
5. LEASING
6. FACTORING

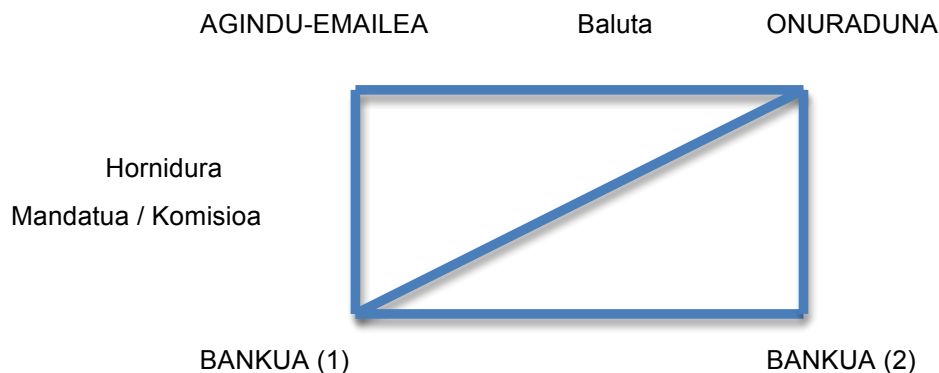
1. BANKUKO TRANSFERENTZIA

Bankuko transferentzia ordainketak egiteko modu bat da, diru-kopuru bat kontu bankario batetik beste batera igorriaz, diru fisikoa erabili ordez. Kontratu honen bidez bezeroak (agindu-emaileak) agindu bat ematen dio bankuari (jaulgitzaila, igortzaila), bere kontuaren kargura, kopuru bat ordain dezan (onuradunaren) beste kontu batetan. Kontu hau izan daiteke: bezeroarena edo hirugarren batena, banku berekoa edo beste banku batetakoa (Ik. *Ley 16/2009, de 13 de noviembre, de servicios de pago, 2007/64/CE* Direktiba barneratzen duena, barne merkatuko ordainketa-zerbitzuei buruzkoa).

Kontu baten tituludunak transferentzia egiteko agindua ematen dionean bankuari, honek aginduaren autentikotasuna egiaztatu behar du. Ondoren, bankuak agindu-emailearen kontuan kargatuko ditu: transferentziaren kopurua, komisioa eta gastuak,agian. Bere kasuan, bankuak transferentzia-agindua banku-hartzaile bati jakinaraziko dio eta honek onuradunari eta haren kontuan ordainduko du transferitutako diru-kopurua.

Subjektuen arteko harremani dagokienez, agindu-emailea eta onuradunaren artean dagoen harremana balutzakoa da. Harreman horretan ordainketa egiteko modua transferentzia izatea ituntzen dute alderdiek. Agindu-emailea

eta bankuaren artean dagoen harremana, berriz, bikoitza da. Batetik, agindua (komisioa edo mandatua) dago eta, bestetik, hornidurazko harremana, agindu-emaileak bere kontuan transferentzia egiteko nahikoa fondo izan beharko du. Azkenik, bankua eta onuradunaren artean ordainketa dago. Dena den, gerta daiteke ere ordainketa hau bigarren banku baten bitartez egitea onuradunari. Hona hemen eskema:

Subjektuen arteko harremanak hauek izanik, transferentziak sortzen dituen efektuak ikusiko ditugu, batetik agindu-emailea eta bankuaren artean, eta, bestetik, onuraduna eta bere bankuaren artean.

Agindu-emailea eta bankuaren artean

Transferentzia egiteko agindua kontu korronteko harreman bati lotuta egoten da eta ondorioz ez da bankuaren onarpenik bahar izaten. Dena den, bankuak agindua errefusa dezake, ez badago fondo nahikorik, bera ez bait dago fondoak aurreratzerara behartuta (MK 250.I art.). Gainera bankuak agindu-emailearen kontuan kargua egin dezake (behin-behinekoea) transferentzia efektiboki burutu aurretik (*fecha valor*). Transferentzia egitea ezinezkoa bada, berehala agindu-emaileari jakinarazi behar dio (MK 255, 256 art.). Agindua bete ondoren, kontuan egindako kargua behin betikoa bihurtzen da (MK 263 art.). Agindua betetzeagatik agindu-emaileak bankuari komisioa ordiandu beharko dio (MK 277 art.) eta ordainketa hori normalean kontuan kargua eginez gauzatzen da. Horregatik, transferentzia egiteko fondoei dagokienez, beharrezkoa izango da igorriko den kopuruaz gain komisioa ordaintzeko kopurua ere izatea aldeaz aurrez.

Bankuak enkargua bete behar du emandako instrukzioen arabera (MK 254, 255 art.) eta horretan aditua denari dagokion arreta jarriaz. Transferenziaren

agindua faltsua izanik egin badu edota emandako enkargua behar bezala bete ez badu, bankua ez da bere obligaziotatik liberatuko eta transferitutako fondoak bezeroari itzuli beharko dizkio. Gai honen inguruan kontratuen ez-betetzeari buruzko arau orokorrak aplikatzen dira. Ondorioz, beste kasu batzuetan bankua ez da erantzule izango, esate baterako, akatsa agindu-emailearena denean edota agindua betetzeko ezintasuna berari egotzi ezin zaionean.

Agindu-emaileak bere ordena erreboka dezake bankuak transferentzia igorri aurretik edota onuradunari bere kontuan ordaindu aurretik. Bankua agindu-emailearen eta onuradunaren arteko harremanetatik at dago. Baina, praktikan, banku-barneko transferentzietan 24 ordu bitartean egindako errebokazioak onartzen dituzte.

Kanporako transferentzietan, banku anitzek parte hartzen dutenean, agindu-emaileak erabakitzen du zein bankuren bidez (korrespentsalak) egingo den transferentzia. Banku jaulgitzalea erantzule izango da transferentzia bere instrukzio okerragatik gaizki egin izan bada (MK 255 art.). Baina banku jaulgitzaleak ez du zuzen egindako transferentziaren ondoren gertatutakoaren erantzukizunik (KZ 1721 art., MK 262 art.) hartzen. Edozein kasutan agindu-emaileak banku-korrespentsalaren aurkako akzio zuzena dauka (KZ 1722 art.).

Onuraduna eta bere bankuaren artean

Bankuak jasotako transferentzia ordaindu egin behar dio onuradunari bere kontuan, lehen bait lehen, atzerapenagatik erantzule izango da bestela (ad. zorpeko interesak sortzeagatik edota monetaren kotizazio-jeitsieragatik). Baina gauza da onuradunaren bankuak transferentzia jasotzen duen momentua eta onuradunari ordainketa egiten dion momentua ez direla bat (*‘fecha valor’*).

Ulertzen da agindu-emaileak onuradunari ordainketa egin diola honek bere kontuan ordainketa egin zaionaren berri duenean. Bankuak onuradunari transferentzia jakinarazten dionean bere kontuan (‘hartzeko’) kreditu-eskubide bat sortuko da. Momentu horretatik aurrera bankuak ezin izango dio ordaindutakorik erreklamatu edota salbuespenik aurka jarri (ad. agindu-emaileak ez duela fondo nahikorik, ez duela bere dirurik jaso, errebokazioa egin duela, e.a.). Transferentziagatik agindu-emaileak edo/eta onuradunak bankuari komisio bat ordaindu beharko dio.

Ahal den heinean, transferentziak eskura (efektiboan) eginiko ordainketara hurbildu behar du. Baina hartzekodunarentzat ez da gauza bera dirua eskura jasotzea edo kontu korrante bidez kobratzea, kasu honetan bankuak kreditua konpensatu egiten bait du. Ondorioz, transferentzia bidez balutako harremaneko zorra iraungita gera dadin, beharrezkoa da ordainketa modu hau ituntzea, alderdiek hala onartzea (espresuki edo tazituki) (KZ 1205 art.). Dena den, bi alderdik ordainketa modu hau sarritan erabiltzen badute, transferentzia egin behar den bakoitzean ez dio bata besteari onespenerik eskatuko. Kasu horretan hartzekodunak transferentzia bidez eginiko ordainketa ez onartzea, bere eskubideaz abusu egitea dela uler daiteke (KZ 7 art.). Kontrako kasuan, berriz, zordunak transferentzia bidez ordaintzeko obligazioa badauka, batez ere kopuru handiko ordainketak badira (KZ 1700.I art. '*especie pactada*'), zorduna eskura ordainduaz liberatuta geratuko da soilik transferentzia egitea ezinezkoa gertatu izan bada. Kasu hauetatik kanpo, transferentzia bidezko ordainketarekin zorduna liberatu egingo da, dirua hartzekodunari erabilgarri jartzen zaionean (KZ 1163 art.). Horren efektua nobazioa da, jatorrizko obligazioa desagertu egiten bait da (KZ 1207 art.). Horren ondorioz, adibidez, bankuaren kaudimengabezia gertatuko balitz, onuradunak ezingo luke agindu-emailearen kontra jardun (KZ 1206 art.).

2. BANKUKO TXARTELAK

Bankuek txartel-mota desberdinak igortzen dituzte bezeroentzako eta txartela izateagatik zenbait komisio kobratu ohi dute: txartela egiterakoan igorpen-komisioa kobratzen dute eta gero mantenimendu-komisioa, urtean behin gehienetan. Txartel batzuk kutxazain automatikoetan eragiketak egiteko izaten dira soilik, kutxako zerbitzuak egiteko, dirua atera, sartu, informazioa eskuratu, e.a. Hala ere, posible da txartel hauek erakundeko lehiatiletan erabili ahal izatea. Baina beste txartel batzuk, kutxazain automatikoetan zenbait eragiketa egin ahal izateaz gain, ordainketak egiteko funtzioa betetzen dute. Hauen artean bereizten dira debitu-txartelak eta kreditu-txartelak. Debitu-txartelen kasuan, ordainketa-aginduaren kargua (zorra) bezeroaren kontuan ia automatikoki gertatzen da. Beraz, ordainketa egiteko fondoak izatea beharrezkoa da, bestela zorpekoa sortzen da. Kreditu-txartelen kasuan, berriz, ordainketa-aginduak kontabilizatu egiten dira eta epealdiaren amaieran (hilabete bakoitzaren amaieran) egiten da kargua bezeroaren kontuan.

Bankutako harreman askorekin gertatzen den bezala, hemen ere harreman juridiko anitz elkartzen dira, zuzenbideak arautugabeak. Txartel hauek aurretiazko harreman bankario baten eremuan egiten dira, kontu korrontea eta gordailua oinarri izanik eta kontu horretan egingo dira txartelarekin bideratutako ordainketen karguak. Ordainketak egiteko txartel hauek bezeroaren izena eta sinadura duten legitimaziozko dokumentuak dira. Horregatik txartelaren erabiltzaileari eskatuko zaio identifikatzea, bai nortasun agiarekin, sinadurarekin edota kode-zenbaki batekin eta baita ordainketaren agiria onartzea ere. Ordainketa-agiri hau saltzailearen edo prestazio-emaiaren esku geratuko da eta, epe laburrean, bere bankuko kontuan eragiketari dagokion kopurua jasoko du.

Bankuko txartelen inguruan zenbait subjektuk parte hartzen dute: txartela igortzen duen kreditu-erakundea (bankua edo aurrezki kutxa), txartelaren titularra (bankuko bezeroa), txartelaren erabilpenerako sarearen jabe den enpresa (*VISA, American Express, Master Card*) eta, agian, baita elkartutako edo atsekitutako establezimendua ere. Establezimendu hauek txartelaren igortzailearekin akordio bat izaten dute beren prestazioen ordinaketak bideratzeko. Horrela, prestazioa egindakoan, bezeroak atsekitutako establezimenduaren txartela erabiliko du ordaintzeko, baina establezimenduak ez dio orduan kobratuko. Kobrua egin ordez, transakzioari dagokion kopurua establezimenduaren kontuan kargatuko da eta honek eragiketa guztien kargua egingo dio beste momentu batetan, adibidez hilabetearen amaieran. Orduan gauzatuko dira benetan ordainketak. Txartel hauekin igortzaileek bi komisio eskuratzen dituzte. Titularrarengandik urtean komisio finko bat jasotzen dute ordainketa-tresna hau eskura ipintzeagatik. Establezimenduarengandik, berriz, komisio aldakor bat jasotzen dute, egindako eragiketen balioaren portzentai bat izaten dena. Noski, establezimenduari komenigarriago zaio berezoket dirutan ordaintzea prestazioa egindakoan. Baina txartel hauei esker bezeroek kontsumo handiagoa egin ahal izango dute eta abantaila horrek komisio hauen kostuak konpentsatu egiten ditu.

Txartelen erabilpenerako sarearen jabe diren enpresei dagokienez, esan behar da hauek kreditu-erakundeekin duten harremana frankizia-kontratua izaten dela eta sare edo sistema elektronikoa eta informatikoa horren segurtasuna eta funtzionamendu egokia mantentzeko obligazioa daukatela.

Txartelen puntu ahul bat segurtasuna da. Horregatik, txartelarekin ordaintzerakoan, kobratzen duenak titularraren identifikazioa eta sinadura edo kode sekretua eskatzen ditu. Titularrak txartela ongi zaintzeko obligazioa dauka eta iruzurrik gertatuz gero, igortzaileari edo atsekitutako establezimenduari jakinarazi behar dio kargua deuseztatzeko eta sistemak ordainketa gehiago egitea galerazi dezan. Txartel hauek igortzen dituzten erakundeek beren erabilpenean segurtasun teknikoa bermatzeko obligazioa daukate eta, iruzur kasutarako, titularren erantzukizuna legez mugatuta dago gehienez 150 eurokoa izanik (*Ley 16/2009, de 13 de noviembre, de servicios de pago, 32 art.*).

3. DOKUMENTUZKO KREDITUA

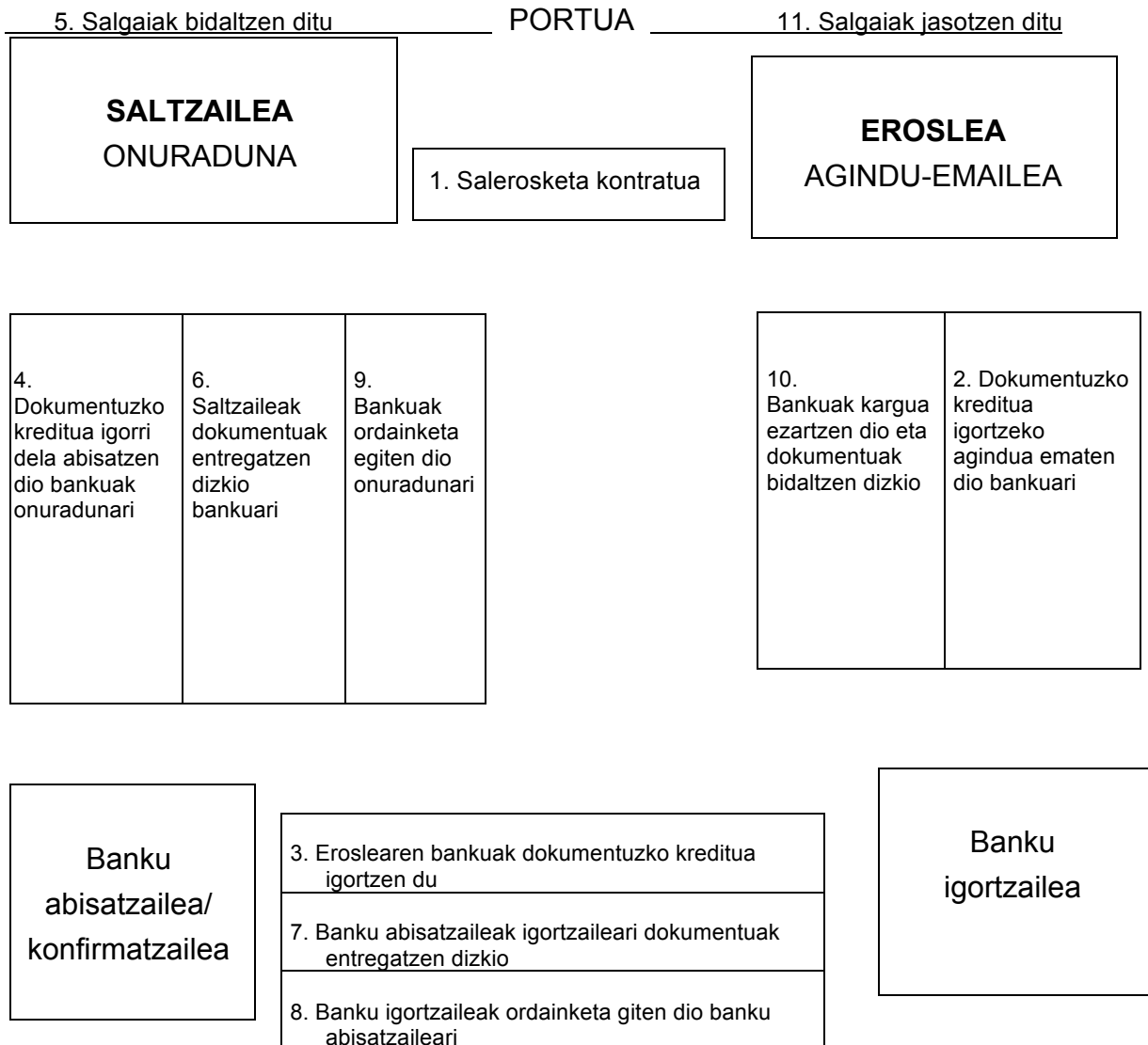
Nazioarte mailan edo geografikoki urruti dauden pertsonen artean negozioak egiteak zenbait arrisku izan dezake, alderdiek ez badute elkar ezagutzen eta beren seriotasun eta kaudimenari buruz ezer gutxi baldin badakite. Kasu horietan, bien artean ez badago konfidantzarik, salerosketa batetan erosleak ez du ordaindu nahi izango salgaiak behar bezala eskuratu arte eta saltzaileak ez ditu salgaiak entregatu nahi izango prezioa kobratuko duela zihurtatu arte. Egoera hauek bideratzeko ordainketa dokumentuzko kreditu bidez egitea ituntzen da (*‘crédito documentario’, ‘documentary credit’*), banku baten edo batzuren parte hartzearekin. Hala, erosleak banku bati dokumentuzko kreditua igortzea aginduko dio. Bankuak dokumentuzko kreditua igortzean saltzaileari ordainketa egiteko obligazioa hartzen du, honek dokumentu jakin batzuk aurkeztu eta/edo entregatutakoan (*‘pago contra documentos’, ‘negociación contra documentos’, ‘aceptación contra documentos’*). Bankuaren obligazio hau erreboka ezina izaten da.

Bankuak dokumentuzko kreditua igortzen duenean, saltzaileari jakinaraziko dio, agian, banku abisatzaile baten bitartez. Hori jakinda, salgaiak bidaliko ditu, baina dokumentuzko kreditua igorri dela jakin arte ez ditu bidaliko. Dokumentuzko kreditua igortzeak esan nahi du bankuak ordainketa(k) egiteko konpromezua hartu duela. Horrela saltzaileak banku baten bermea dauka eta ez atzerriko enpresari baten hitz soila. Dokumentuzko kreditua hala deitzen da (*‘dokumentuzkoa’*), ordainketa egitea dokumentu batzuk entregatzearen baitan dagoelako. Bankuak saltzaileari ordainduko dio 8agian, banku abisatzaile baten bitartez) salmenta behar bezala burutu dela adierazten duten dokumentuak

aurkeztu eta entregatzen dizkionean. Eman beharreko dokumentuak aurretiaz salerosketa-kontratuan zehazten dira eta, dena zuzen baldin badago, bankuak ordaindu egin beharko du, ezin izango du ordainketarik ukatu. Gero bankuak bere bezeroari (erosleari) diru-kopuru horren kargua ezarriko dio edo erreklamatu egingo dio. Orduan jada saltzaileak ez du erosleak ordainduko ote dionaren ardurarik. Dokumentuzko kredituarekin arrisku hau ezabatu egin du. Urrutiko edo nazioarteko salerosketa hauetan aurkeztu beharreko dokumentuak izaten dira: garraio-dokumentuak, inportanteenak, salgaiak bidali direla ziurtatzen dutenak (ad. untzirapen-agiria, garraio gutuna, e.a.); aseguru-dokumentuak (ad. salgaien aseguru-poliza) eta bestelakoak (ad. kontsulatuko faktura, salgaien fakturak).

Dokumentuzko kredituaren inguruan parte hartzen duten subjektuak izaten dira: eroslea (agindu-emailea), saltzailea (onuraduna) eta dokumentuzko kreditua igortzen duen bankua, baina askotan bigarren banku-abisatzaile bat ere izaten da tartean. Eroslea da agindu-emailea. Berak kontratatzen du bankuarekin dokumentuzko kreditua igortzea eta bera da ordainketaren agindu-emailea. Saltzailea onuraduna izaten da, ordainketa jasoko duen pertsona. Bankua igortzailea (jaulgitzzailea) izaten da dokumentuzko kredituaren zihurtagiria igortzen (jaulgitzen) duena. Berari entregatu behar zaizkion dokumentuak aztertu egiten ditu dagokion profesionaltasunez, baina ez du erantzukizunik dokumentuen baliozkotasun edo autentikotasun ezagatik edota salgaiak jasan dezaketen kalte edo atzerapenagatik. Sarritan bigarren banku baten lankidetzara ere izaten da, bereziki banku-igortzaileak saltzailearen herrialdean sukurtsalik ez badu. Bigarren banku honi 'banku-abisatzailea' edo 'banku-konfirmatzailea' esaten zaio. Banku abisatzaile hutsa denak saltzaileari dokumentuzko kreditua ireki dela abisatzen dio baina ez du ordainketa egiteko inongo obligaziorik hartzen. Banku konfirmatzaileak, berriz, eroslearen bankuak hartutako konpromezua konfirmatu egiten dio eta dokumentuzko kredituaren abisua eta egizkotasuna ziurtatzeaz gain, dokumentuak jaso eta ordaintzeko obligazio errebokaezina ere hartzen du. Bigarren obligazio hau izan daiteke solidarioa aurreko bankuarekin batera (beraz batek ordaintzen ez badu besteak ordaindu beharko du), baina baita ere gerta daiteke bigarren bankuak ordaintzeko obligazioa izatea soilik banku-igortzailearengandik fondoak jasotakoan. Batzutan ordainketak egiteko ganbio-letrak igortzen dira. Orduan 'banku onartzaileak' edo 'kobratzeko endosu-hartzaileak' egon daitezke.

Dokumentuzko kredituaren funtzionamendua eskema honetan adierazitako urratsekin azal daiteke.

Kontratu honen inguruan zenbait harreman aurkitzen dira: nazioarteko salerosketa, dokumentuzko kreditua eta, bere kasuan, baita mailegua edo kreditua ere. Salerosketari dagokionez, bertan adierazten da ordainketa dokumentuzko kredituaren bidez egingo dela eta horretarako saltzaileak dokumentu zehatz batzuk entregatu beharko dituela. Horrela, nolabait, salgaien entrega sinbolikoa egiten da. Dena den, besterik esaten ez bada, salgaien akatsak edo bizioak salatzeko erreferentziazko momentua harrera efektiboarena izango da (MK 336, 342 art.) eta saltzaileak arriskua transmitituko du gauzen edukitza galtzen duenean, hau da, gauzak garraiarari entregatutakoan (MK 331, 333 art.). Baina gehienetan, nazioarteko

salerosketetan behintzat INCOTERM bidez adierazten dira aspektu guzti hauek.

Dokumentuzko kredituari dagokionez, kontratu atipikoa da baina, nazioarte mailan, Nazioarteko Merkataritza Ganbarak dokumentuzko kredituaren inguruko praktika eta usuarioen bilduma bat dauka oso erabilia dena (*Reglas y usos uniformes relativos a los créditos documentarios, UCP 600, Uniform Customs and Practice for Documentary Credits*, Ik. *International Chamber of Commerce*, www.iccwbo.org). Hauetan jasotzen dira dokumentuzko kredituen aspektuak eta kontratu-mota desberdinak.

Dokumentuzko kredituarekin batera, mailegua edo kreditu-ematea ere egon daiteke, hau da, bankuak erosleari finantziazioa ematea. Baina hori ez da kontratu honen funtsezko elementua. Askotan erosleak bankuari fondoan hornidura egiten dio honek ordainketa egin dezan. Kontratu honen funtsezkoena da bankuak egiten duen artekaritza-lana. Besterik esaten ez bada, dokumentuzko kreditua errebokaezina izaten da. Hau da, kreditu-gutuna (*letter of credit*) den dokumentuaren edukia ezingo da aldatu parte hartzen duten subjektu guztien adostasunik gabe (agindu-emailea, bankua, onuraduna). Baina expresuki adierazi daiteke dokumentuzko kreditua errebokagarria izatea. Kasu horretan, bere edukia aldatu ahal izango da, beti ere kreditu-gutuna erabilia izan ez bada. Edozein kasutan, errebokazioaren aurretik hartutako obligazioak edo exekuzio zain daudenak balioakoak izango dira eta onartu beharko dira. Ordainketa momentura arte bankuak dokumentuzko kreditua errebokatu ahal izango du, bere ekimenez edota agindu-emailearen esanez. Baina beti ere zuzenbidean ohikoak diren mugak errespetatuaz, hau da, eskubideaz abusu egiteko debekua (KZ 7 art.) eta fede ona (MK 57 art.).

Arau Uniformeek dokumentuzko kredituaren transmisioa ahalbidetzen dute, dokumentuan expresuki adierazten bada. Orduan onuradunak banku-igortzaileari (edo beste banku bati) instrukzioak emango dizkio ordainketak beste pertsona bati egiteko. Hau (bigarren onuraduna), bere hornitzailearen bat izan ohi da eta berari ordaintzeko egiten da transmisioa '*amaiera onik salbu*' (hau da, banku igortzaileak ordaintzen baldin badu). Besterik esaten ez bada, kreditua behin bakarrik transmititu daiteke.

Azkenik esan dokumentuzko kreditua iraungitzen dela, kontratuaren exekuzioa egindakoan edota obligazioak betetzeko epea iragandakoan.

3. BESTE ZENBAIT ERAGIKETA BANKARIO

Kreditu-erakundeek garatzen dituzten eragiketen artean ‘aktiboak’ eta ‘pasiboak’ bereiztu ohi dira. Eragiketa ‘pasiboei’ esker (ad. gordailuei esker) kreditu-erakundeek fondoak eskuratzen dituzte eragiketa ‘aktiboak’ (ad. maileguak) burutu ahal izateko. Hori da bere jardueraren oinarria. Baina oinarrizko hauez gain, beste eragiketa batzuk ere burutzen dituzte eta horietako batzuk azalduko ditugu ondoren.

Baloreen merkatuari buruzko eragiketak

Kreditu-erakundeek baloreen merkatuaren inguruko zenbait zerbitzu ematen dituzte horretarako beharrezko diren kontratuak eginaz. Baloreen merkatuko legean (*Ley 24/1988, de 28 de julio, del mercado de valores*, LMV, 2. art.) araututako balore negoziagarri eta tresna finantzieroei buruzko inbertsioak eta hauen eragiketa osagarriak izaten dira (LMV 63 art.), adibidez, balore eta tresna finantziarioen erosketa, harpidetza edo kudeaketa egiteko aginduak burutzea edota baloreen igorpen edo salmenta publikoetan artekaritza egitea, e.a. Kreditu-erakundeek inbertsio-zerbitzuen enpresek eskaintzen dituzten funtzioak eman ditzakete. Horretarako, baloreen merkatu sekundario ofizialean parte har dezakete, beren kontura edota bezeroen kontura, eta baita baloreen merkatu primarioan ere. Eremu honetan kreditu-erakundeek burutu ohi dituzten kontratu ugarien artean aipagarriak dira bereziki: artekaritza-kontratuak baloreen jaulkipen eta salmentarako eskaintza publikoetan, inbertsio karterak kudeatzeko kontratuak eta balore eta bestelako tresna finantzieroak gordailatu eta administratzeko kontratuak. Kreditu-erakundeek eskaini dezaketen zerbitzuen artean ez dira sartzen, ordea, eksklusiboki zenbait sozietate eta fondoei dagozkienak: inbertsio kolektiboko erakundeak kudeatzen dituzten sozietateenak, pentsio-fondoak eta aktiboen titulizazio fondoak.

Segurtasuneko kutxak alokatzea

Hau bankuek eskaintzen duten beste zerbitzu bat da. Kontratu honen bitartez bankuak bezeroari segurtasun-kutxa erabiltzea ahalbidetzen dio denbora jakin

batez, prezio baten truke. Kontratu hau ere atipikoa da eta bere izaera juridikoa alokairuarena ala gordailuarena den eztabaidatzen da. Jurisprudentzia hasiera batetan alokairuaren alde agertu bazen ere, kontratu honetan zaintzak duen garrantzia dela eta gordailuaren antza ere ikusi dio, nahiz eta kontratu askotan 'alokairu' izena erabili. Edozein kasutan, kontratuan ezarritako edukiak arautuko ditu alderdien harremanak.

Kontratu hauetan arazoa izaten da segirtasun-kutxan gordetako edukiarekin eta bere balioarekin. Oro har bezeroari ezartzen zaio edukia eta balioa frogatzearen zama. Segurtasun-kutxa irekitzeko protokolo bat jarraitzen da: kreditu-erakundeko arduradun baten aurrean egiten da, bezeroaren sinadurarekin eta dagokion erregistro-liburuan adieraziaz eta bi giltza behar izaten dira bat bezeroarena eta bestea erakundearena. Dena den, aparteko kasuetan erakundeak kutxa ireki ahal izango du, adibidez, prezioa ordaintzen ez bada, kontratua berritzen ez bada edota legez kontrako edukiaren susmoa baldin badauka.

Errezibuen kobru-zerbitzua

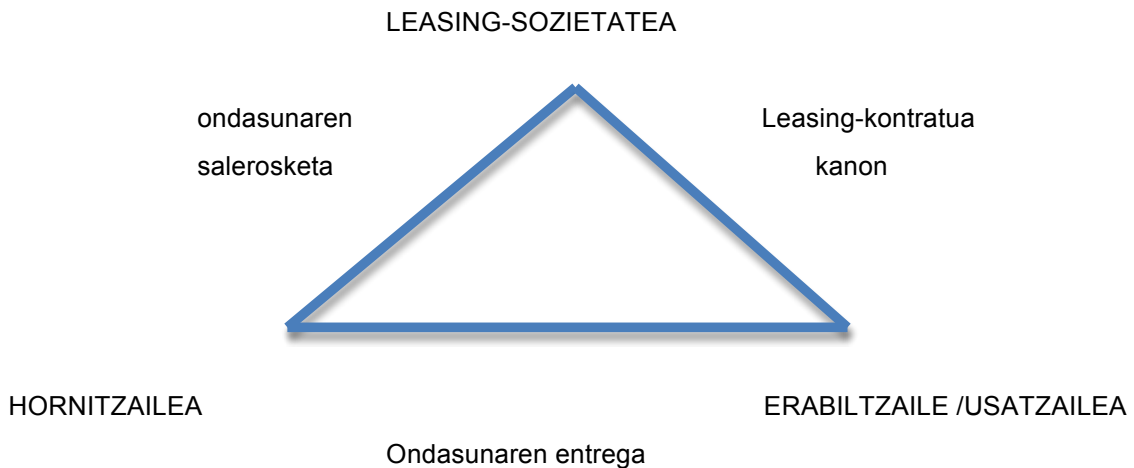
Transferentziaren kontrako eragiketa zorren helbideratzea da. Honen bidez, kreditu-erakundeak kontu korrante baten titularrari hirugarren baten aldeko karguak egiten dizkio (ad. fakturak, erreziboak helbideratzea). Hemen ekimena prestazioa ematen duen hartzekodunarena izaten da. Baina aurretiaz hartzekodunari ordaintzko baimena ematen dio kontuko titularrak bankuari. Fondoan transmisio kontablearen bitartez gauzatzen da. Normalean bezeroak ordaitetak egiteko autorizazio orokorra egiten du, hau da, hartzekodun bakoitzeko ez da baimen espresu bat behar izaten.

5. LEASING

Kontratu atipikoa da. Kontratu honi buruz badira arau administratiboak eta fiskalak, baldintza batzuk ezartzen dituztenak zenbait abantaila lortzeko. Baina arau hauek ez dute inolako eraginik zuzenbide pribatuaren eremuan. Kontratu honen bidez leasing-sozietateak beste enpresari bati (usatzaileari) finantziaketa ematen dio erabilpen enpresarial edo profesionaleko onadasun bat (higigarria/higiezina) eskuratzeko. Usatzaile izango denak onadasun bat eskuratu nahi du bere jardura profesional edo enpresarialerako eta onadasun

hori saldu edo banatzen duenarekin (hornitzailearekin) harremanetan jarriko da, salerosketako baldintzak zehazteko. Ondoren leasing-sozietatearengana joko du, kontratua egitera. Honek bezeroak agindutako moduan ondasuna erosiko du eta zuzenean berari transmitituko dio baldintza batzuekin (interes-tipoa, epemuga, interesen kitapena, e.a.). Horrela, leasing-sozietatea izango da ondasunaren jabea eta usatzailea, berriz, edukitzailea.

Eskema:

Kontratuak iraupen zehatza izaten du (ad. higarrietan bi urte eta higiezinetan hamar urte) eta amortizazio osokoa ala amortizazio partzialekoa izan daiteke. Usatzaileak aldiro kanon edo kuota bat ordaintzen du, ondasunaren kostua erabat ala gehienbat amortizatzeko. Kasu honetan, leasing-sozietatean egindako inbertsioa berreskuratu nahi duenez, epearen amaieran bezeroari ordaintzear geratzen zaion hondarreko prezioaren truke ondasuna eskuratzeko aukera emango dio. Honek nahi ez badu, ondasuna itzuli eta hirugarren bati eskainiko dio erostea edo akuratzea (ik. *Ley 26/1988 de 29 de julio, de disciplina e intervención de las entidades de crédito*, LDIEC 7. Xedapen gehigarria). Edozein kasutan leasing-sozietateak ez du ondasuna itzultzea sustatzen. Bere helburua ez da ondasuna berreskuratu eta birsaltzea, helburu finantzieroa baizik.

Kontratu honek abantailak ditu bezeroentzat eta finantziazio-emaitzentzat. Bezeroek abantaila fiskalak izaten dituzte (kuotak ordaintzeagatik dedukzioak); ekipamenduko ondasunak eskuratzeko edo erabiltzeko finantziazio modu bat

da eta gainera, zaharkituak geratzen direnez, ez dira zertan erosi behar; inbertsio handiak egitea saihesten du. Finanziatzaileentzat ere abantailatsua da finantziario-bide honek maileguak baino berme hobea eskaintzen duelako. Erositako ondasunak berme moduan balio du. Kuotak eta hondarreko prezioarekin berreskuratuko da inbertsioa. Ondasun hauen erabilpenak errentamendua ekartzen dio bezeroari du eta horrekin ordainduko ditu kuotak.

Azaldu duguna leasing finantzieroa da baina badira antzeko beste figura batzuk. *Fabrikatzailearen leasing* deiturikoan, fabrikanteak leasing-sozietate baten antzeko funtzioak hartzen ditu. Baina hau ez da benetako leasing kontratua, epekako salerosketa baizik, fabrikantearen interes nagusia salmentak sustatzea delako eta ez finantziarioa ematea. Kasu batzutan, leasing-sozietateek fabrikanteekin harremanetan lan egiten dute. Orduan bi pertsona daude, bakoitza bere interesarekin: salmenta eta finantziarioa. *Leasing operatiboa (renting)*, berriz, akurapena da zentzu hertsian. Enpresa batek inbertsioaren arriskua bere gain hartuaz, bere erabakiz, ondasunak eskuratzen ditu eta denbora laburrez enpresei lagatzen dizkie prezio baten truke. Azkenik, *lease back* kasuan enpresari batek ondasuna erosten du, leasing-sozietateari saltzen diona eta honek berriz enpresariari lagatzen dio leasing moduan.

Izaera juridikoari dagokionez, kontratu hau ezin da akurapen bezala kalifikatu, leasing-sozietateak ondasuna eskuratzea usatzailearen ekimenez egin duelako, hau da, usatzaileak erabakitako inbertsio bat finantzitzen du, hori da bere helburua. Leasing eta akurapenaren arteko antzekotasunak formalak dira (gauzaren lagapen tenporala prezio baten truke) baina ez funtsezkoak. Ez da ere epekako salmenta, ezta amortizazio osoko leasing kasuan ere, helburua ez delako ondasunak birsaltzea edo merkaturatzea (banaketa), finantziarioa baizik. Kontratu mixtoa da, kontratu desberdinen elementuak ditu:

- Mandatuarenak, leasing-sozietateak hornitzailearekin kontratu egiten duelako usatzailearen interes eta aginduen arauz
- Maileguarenak, alderdi batek bestearen esku jartzen duelako ondasun bat honek erabil dezan, aprobeitza dezan, emandakoa itzultzeko obligazioarekin
- Gordailuarenak, usatzaileak gordailu-hartzaileak bezala gauza zaindu behar duelako
- Salerosketarenak, kontratua amaitzerakoan usatzaileari gauza erosteko aukera ematen zaiolako eta erosi egiten duelako batzuetan

Kontratuaren edukiari dagokionez, leasing sozietatearen lehen obligazioa da salerosketa-kontratua egitea, usatzaileak emandako instrukzioak jarraituz. Berak erosiko du ondasuna, bera izango da jabea eta lagako dio usatzaileari, baina ez du akatsen gaineko erantzukizunik izango. Ondasuna entregatuko dio, saltzailearekiko dagozkion eskubide eta akzioen subrogazioa eginez. Usatzaileak itundutako kuotak ordaindu beharko ditu eta ondasuna modu egokian erabili eta zaindu. Berak hartzen du ondasuna galdu edo hondatzearen arriskua. Horregatik sarritan leasing-sozietateek ondasunaren gaineko aseguru-kontratua egitea galdatzen diote usatzaileari.

Beste arazo bat kontratu honek sortzen duen itxura juridikoaren ingurukoa da. Ondorioz, leasing-sozietateen egoera juridikoa babesteko, posible da legez ezarritako baldintzak betetzen dituzten leasing-kontratuak ondasunak inskribatzea Ondasun Higigarrien Epeko Salmenten Erregistroan edota Jabegoaren Erregistroan (ik. LDIEC 7. Xedapen gehiagarria eta *Ley 28/1998 de 13 de julio de venta a plazos de bienes muebles*, 1 art. eta 1 Xedapen gehiagarria). Modu honetan, ondasuna besterendu edota usatzailearen aurka enbargu edo konkurtsoa deklaratu gero, leasing-sozietatea *jabarizko hirugarrengotzaz (tercería de dominio)* baliatu ahal izango da hirugarrenen aurka (baita fede onekoak izanda ere).

Usatzailearen obligazioen inkumplimendua gertatu gero, leasing sozietateak dagozkion akzioak (baita exekutiboak ere, hartarako titulurik izango balu) baliatu ahal izango ditu eta epaileari eskatu kontratua iraungitzea eta mailegu-emailearen modura, ondasuna eta interesak itzultzea galdatu (KZ 1124 art.). Bestela, iraungipena epemuga betetzean gertatzen bada, usatzaileak aukera izaten du: ondasuna erosteko (ordaintzeaz dagoen balioa ordainduz), ondasuna itzultzeko edota beste leasing kontratu berri bat egiteko.

6. FACTORING

Kontratu-mota hau kobrantzarako komisioaren garapenaren ondorio bezala sortu bazen ere, factoring-sozietateek geroz eta zerbitzu gehiago eskaintzan dituzte beren bezeroei: informazioa, kontabilitatea, estadistika, merkatu-azterketak, e.a. Kontratu honen bidez enpresa batek (gehienetan enpresa txiki edo ertainak) bere bezeroenganako dituen kredituak beste enpresa espezialdu

bati (factoring-sozietateari) transmititzen dizkio, eta komisio edo ordainsari baten truke zenbait zerbitzu emateko obligazioa hitzartzen dute. Zerbitzu horiek izaten dira:

- Kudeaketa, kredituak kobratzeaz arduratzea (zordunei errekerimenduak egin, kontuak kitatu, e.a.), era honetan administrazio edo kontabilitate-gastuak gutxituz
- Finantziazioa, kredituen zati handi bat aurreratzea berehalako likidezia eskuratuz
- Bermea ematea, kredituak bermatzea, lagatutako zordunen kaudimengabezi-arriskuak bere gain hartuz

Harreman honetan bi printzipio gidari nagusi dira. Batetik, eksklusibotasuna dago, hau da, enpresari bezeroak ezin du beste factoring-sozietate batekin harremanik izan. Salbuespena egingo litzake negozio-bolumen edo arrisku handiko enpresen kasuetan. Bestetik, globaltasuna dela eta, enpresariak faktoreari kreditu-eskubide guztiak transmititu behar dizkio selekzionik egin gabe. Hala ere, batzutan onartzen da bidezko irizpide objektiboren arabera selekzioa egitea (ad. produkzio-mota edo eremu geografikoaren arabera selekzioa).

Kontratu honetako elementu pertsonalak dira bezeroa (enpresaria) eta factoring-sozietatea. Hau kredituzko establezimendu finantziario bat da, Sozietate Anonimo forma duena, legezko gutxienezko kapitala guztiz despoltsatua, dagozkion baimen administratiboak lortu ondoren eta Españaiko Bankuko erregistro berezian inskribatua. Kontratua atipikoa da, baina beste kontratu batzurekin antzekotasunak dituen aplikagarri zaizkio nagusiki kredituen lagapenaren arauak (KZ 1526 art.) eta baita ere endosagarriak ez diren merkataritzako kredituen transmisioarenak ere (MK 347 eta 348 art.). Hala ere baditu beste kontratu batzuren elementuak: maileguarenak (dirua aurreratzea), deskontuarenak (faktoreak zordunen kaudimengabezi-arriskurik hartzen ez duenean), mandatu edo komisioarena (besteren negozioen kudeaketa eta kredituen kobrantza), bermedun komisioarenak (zordunen kaudimengabezi-arriskua bermatzen duenean). Edonola ere, borondatearen autonomia printzipioan oinarrituz (KZ 1255 art.), factoring elkarteko formularioak erabili ohi dira praktikan (ik. *Asociación Española de Factoring*, www.factoringasociacion.com).

Hori dela eta, kontratu honen edukia eta ondorioak nahiko bateratua dute.

- Bezeroari dagokio bere kreditu-eskubide guztiak (oraingoak eta etorkizunekoak) faktoring-sozietateari lagatzea. Beraz, galduko ditu kredituez xedatzeko ahalmena eta kredituak kobratzeko legitimazio aktiboa.
- Factoring-kontratua perfektutzen da alderdien adostasunarekin eta bezeroaren zordunei jakinaraztea ez da nahitaezkoa. Baina lagapenak ezin du zordunaren egoera okerragotu. Ondorioz, lagapenaren berri ez dakien zordunak lehengo hartzekodunari ordainduz gero, liberatu egiten da (KZ 1527 art.). Ordainketa liberatorio hauek ekiditeko bezeroaren fakturretan factoring-sozietatea adierazten da. Bestalde, bezeroak zordunarengandik kobratutakoa ez bidezkoa da (KZ 1895 art.) eta delitua ere izan daiteke.
- Zordunak faktorearen aurka lehengo hartzekodunaren aurka dituen esalbuespen guztiak erabili ahal izango ditu. Baina gatazkarik gertatuz gero faktoreak kreditu-lagapena deuseztatu eta kredituak bezeroari itzultzeko ahalmena izaten du.
- Bezeroak ordainduko du: faktoring-tarifa, dirua aurreratzeagatik interesak, BEZ-a.
- Kontratu hau kontu korrante kontratu bati atsekiturik egon ohi da.
- Formaltasunik ez da galdatzen, lagapenaren data frogatzeko dokumentuan jasotzea nahikoa izaten da.

Factoring-sozietateen zerbitzuak izaten dira: bezeroak finantziatzea, dirua aurreratzea (kredituen % 80-90); lagatutako kredituen kontabilitatea eramatea; lagatutako kredituak kobratzea eta zordunen kaudimengabezi-arriskuak bermatzea. Zerbitzu bat bi edo guztiak hitzartu daitezke. Zeregin horretan, faktoreek bere alde zenbait berme ezartzen dituzte. Hala, bezeroaren kontabilitatea aztertzeke ahalmena izaten dute eta berme bezala fondo bat erretenitu egiten dute. Berme errealak ere galdatu ohi dituzte, finantziaturiko salgaien gaineko bahitura ezarriaz eta bezeroaren aldeko jabari erreserbako klausula bidez. Horrela faktoreak ondasunak eskuratu ahal izango ditu (Epekako Salmentaren Erregistroan inskribatuta egon ez arren) berme hau aurka jarriaz bezeroaren enbargugileei eta fede oneko hirugarrenei. Fedemaile publiko batek interbenitutako dokumentu bidez egiten da, erreklamazioa bide exekutiboan egin ahal izateko.

Iraupenezko kontratua da. Normalean urte beterako egiten da eta gero tazituki luzatu. Hemen ere sortzen dira iraupenezko kontratuen salaketaren inguruko

arazo berberak: aurreabisua, *ad nutum* klausulak, e.a. Dena den, iraungitzerakoan kontu korrontearen kitapena egin behar da: kontuen konpentsazioa, saldoaren zehaztapena eta onarpena.